

tania fra juli 2008. Noe å tenke på i Norge?

Boken er totalt sett en inspirasjon for den erfarne tannhelsesekretæren og bør absolutt kunne brukes i tannhelsesekretærstudiet.

*Georgia Skoglund
tannhelsesekretær, Ski tannklinikk*

*Oxford: Wiley-Blackwell; 2008. 426 sider,
150 tabeller/illustrasjoner.
ISBN 978-1-4051-7557-9.*

Eamonn Murphy:

Managing Orofacial Pain in Practice

Er det mulig å skrive en lett-fattelig og forståelig bok om et såpass vanskelig tema som ansiktssmerter/kroniske smerter? Etter å ha lest denne boken er svaret et ab-

solutt ja. Denne læreboken som henvender seg til tannleger i praksis er en meget velskrevet og til dels lettlest bok. Alle kapitler starter med et klart mål og en formulering om hva man kan forvente seg av utbytte av hvert kapittel. Mange av kapitlene inneholder også eksempler på kasus som gjør det enklere og mer levende for leseren å sette seg inn i problemstillingen.

Boken inneholder både nye teorier om smerteforskning og hvordan akutte smerter kan gå over til å bli kroniske. Man får videre en god innføring i hvilke anamnesticke opplysninger man skal legge vekt på i forhold til hvilken type smerte pasienten har og videre til hvilken behandling som kan være aktuell.

Hvor vanlig er ansiktssmerter (Orofacial Pain)? I en nasjonal studie i USA blir det beskrevet at prevalensen av tannmerter blant voksne i en seks måneders periode de studien pågikk var 12,2%. Den mest vanlig forekommende kroniske smerte som ble behandlet av tannleger var kjeveledd/muskelsmerter.

Et uttrykk som blir brukt i boken er: «No clear diagnosis, no irreversible treatment». Dette uttrykket går som en rød tråd gjennom boken, at vi som tannleger må gjøre en grundig undersøkelse og også en grundig vurdering

av smertebildet til pasienten. Det kommer godt frem at det ikke bare er nok å vite at pasienten har smerter, men man må også sette seg inn i hva slags smertebilde pasienten har og ut fra det diagnostisere om dette er tannpatologi eller en annen type smerter/patologi.

En del av de kasus som beskrives i boken har smerter som kan oppfattes som pulpasmerter og der det har blitt utført en til flere endobehandlinger, mens årsaken egentlig var nevro-patiske smerter eller muskelsmerter.

Boken inngår i en serie bøker i klinisk odontologi: «Quintessentials of Dental Practice». Hovedforfatteren som arbeider i privat praksis i Irland, har skrevet seks av kapitlene mens tre andre forfattere har skrevet et kapittel hver. Boken er fint innbundet og har mange fine illustrasjoner, kliniske fotos og tabeller. Det eneste som gjør det noe vanskelig for norske lesere er engelske betegnelser på en del av de medisiner som benyttes. Her må leseren bruke Felleskatalogen for å finne ut hva medisinene heter på norsk.

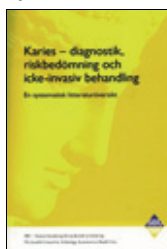
Boken egner seg meget godt for alle tannleger i praksis og spesielt de som arbeider med ulike typer smerteproblestillinger. Den kan også godt egne seg som lærebok for studenter og spesialistkandidater.

Tore Bjørnland

*London: Quintessence Publishing Co. Ltd.;
2008. 160 sider, 17 tabeller, 62 illustra-
sjoner. ISBN-13: 978-85097-130-6*

*Statens Beredning för Medicinsk
Utvärdering – SBU.*

Karies – diagnostik, risikobedömning och icke-invasiv behandling. En systematisk litteraturoversikt

Denna rapport är en systematisk litteraturoversikt framställd av en projektgrupp inom Statens Beredning för Medicinsk Utvärdering (SBU). SBU är en statlig myndighet

i Sverige som utvärderar sjukvårdens (inklusive odontologins) arbetsmetoder. Målet är ett bättre beslutsunderlag för alla som avgör vilken sjukvård som ska bedrivas. Samtidigt avses att syn-

liggöra lämpliga områden för framtida forskning och idag tänkbara praxisförändringar.

Förutom projektledaren, Susanna Axelsson, ingår andra sakkunniga odontologer: Ingegerd Mejare, Gunnar Dahlén, Ivar Espelid, Sofia Traneus, Svante Tvetman samt en projektassistent och en hälsoekonom.

Rapporten omfattar drygt 400 sidor och har i likhet med liknande utvärderingar från SBU en gul pärm. Den har speciellt fokus på det kariologiska området och vänder sig till alla inom tandvården verksamma kliniker, forskare och vårdplanerare.

Projektets syfte var att utvärdera träffsäkerheten hos olika förfaringsätt att diagnostisera karies, och mer specifikt att utvärdera metoderna som används för att:

- Identifiera personer med hög kariesrisk

- Bedöma effekten av icke invasiv behandling, dvs. kariesbehandling i ett tidigt skede

- Granska kostnadseffektivitet av aktuella diagnostiska och behandlingsmässiga handlingssätt

Texten är uppdelad i tio kapitel och startar med en grundlig inledning och bakgrund om bland annat karies förekomst och förlopp i befolkningen, hälsoekonomiska aspekter och statistiska förklaringar. Övriga kapitel behandlar exempelvis; 1) Metodik för studien; 2) praxisundersökning avseende bitewingundersökning på barn och ungdom; 3) diagnostik av karies; 4) risikobedömning och 5) behandling av tidiga kariesskador.

Bevisvärdet hos enskilda studier har bedömts enligt mycket stränga förbestämda forskningsmässiga kriterier och ett stort antal studier har därför exkluderats. Varje kapitel avslutas med en lista och kortfattad information avseende de i bedömningen ingående studierna och vid eksklusion en kort förklaring till varför detta skett.

Vi får bland mycket annet veta att:

- Röntgenundersökning visar betydande underregistrering i emalj approximant men obetydlig överregistrering i dentin

- Kombinationen av visuell undersökning och röntgenundersökning (bitewings) ger større sannolikhet for rätt diagnos än metoderna var for sig

– Tidigare förekomst av karies är den enskilt bästa prediktorn för karies
– Tandvården är duktigare på att identifiera lågriskindivider än högriskindivider för karies.

Rapporten är förvånansvärt lättläst. Språket är okomplicerat och layout och illustrationer tydliga. Självklart kan statistiska förklaringar för många te sig tunga men stor möda har lagts ned på att göra detta lätt att förstå och därför torde även den med bristfälliga eller inga statistiska kunskaper kunna läsa denna rapport med stor behållning.

För den som önskar information snabbt och koncist om denna systematiska litteraturöversikt finns i början av boken, och som en separat skrift, en sammanfattning med slutsatser av rapporten.

Författarna betonar dock att även om effekten av en åtgärd har otillräckligt vetenskapligt underlag eller saknas, behöver denna åtgärd inte med nödvändighet vara ineffektiv eller felaktig.

Denna bok kan med fördel studeras i sin helhet, partiellt eller som uppslagsbok av alla inom tandvården.

Rapporten är en självklarhet för den forskningsintresserade och inom tandvårdens kliniska och vårdplanerande verksamhet.

Ann-Katrin Johansson

*Mölnlycke 2007: Elanders Infologistics AB Väst AB. Statens beredning för medicinsk utvärdering: Rapportnr: 188
ISBN 978-91-85413-21-8. SBU-rapport nr. 188-2007. ISSN 1400-1403*